

YOUTH FOR CHANGE

Using Youth Participatory Action Research to investigate
multidimensional challenges of youth

ИНСТРУМЕНТАРИУМ

INDEX

- 01** **ВЪВЕДЕНИЕ**

- 02** **КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПРОЕКТЪТ YPARC?**

- 03** **ЧОВЕШКИ ПРАВА НА МЛАДЕЖИТЕ**

- 04** **РЕАЛИЗИРАНЕ НА YPAR КАТО МЛАДЕЖКА
ОРГАНИЗАЦИЯ**

- 05** **МЕТОДОЛОГИЯ**

- 06** **ЗАСТЪПНИЧЕСТВО**

- 07** **ОЦЕНКА И СЛЕДВАЩИ СЪПКИ**

Въведение

Какво представлява проектът YPARC?

„Младежко ръководено изследване за промяна чрез участие“ (YPARC) е проект по програма „Еразъм+“, чиято цел е да даде възможност на младите хора в 6 европейски държави да станат двигатели на промяната и да се застъпват за правата си в местните общности и извън тях.

Чрез провеждането на младежко ръководено изследване за промяна чрез участие (YPARC) младите хора ще изследват предизвикателствата, засягащи ежедневието им, ще анализират реалностите си, ще обменят опит и ще създават съвместно препоръки за политики, които ще тласкат напред техните перспективи.

Проектът YPARC оспорва традиционните йерархии на властта, които виждат възрастните

като само носители на знания и експертиза, докато децата и младите хора често са изтласкани в периферията на веригите за вземане на решения и се възприемат като получатели. Проектът YPARC оспорва традиционната власт. Чрез проекта ние се стремим да възстановим равноправните отношения между младите хора, възрастните и преподавателите, както и вземащите решения, към по-високи степени на съвместно творчество.

YPARC вижда младите хора като експерти в своите житейски реалности, способни да разбират и анализират сложността и да преосмислят приложима и устойчива промяна.

ПРОЕКТЪТ YPARC Е СЪСТАВЕН ОТ 4 КЛЮЧОВИ ФАЗИ

Обучение за провеждане на YPAR и застъпничество

Обучение за провеждане на YPAR и ЗАСТЪПНИЧЕСТВО, включващо 24 млади изследователи от 6 държави.

Фаза на изследване

Изследване на 6 изследователски въпроса в местните реалности.

МЛАДЕЖКА СРЕЩА

Където млади хора от 6-те държави ще се съберат, ще обменят опит от пътуванията си и ще представят своите препоръки на създателите на младежки политики в ЕС в областите на своите изследвания.

Планове за действие и политика Създаване на препоръки

Където младите хора ще доразвият своите изследователски открития и съществуващите пропуски в политиките, и ще разработят възможни отговори и действия, които да бъдат предприети.

Co-funded by
the European Union

Запознайте се с партньорите на YPARC

QUEST

„Качествено образование за устойчива социална трансформация“ (QUEST) е образователна мрежа, базирана в Брюксел (с над 100 членове в Европа и извън нея), която има за цел да насърчи достъпа до по-демократично, приобщаващо и устойчиво образование в Европа чрез практически изследвания, застъпничество за политики и работа в мрежа. QUEST, като европейска мрежа, има солиден опит в застъпничеството за по-участнически практики в образованието, насърчава включването на младите хора в процесите на вземане на решения, които ги засягат, и подкрепя тяхната автономност. QUEST се застъпва за равенство в образованието, като поставя особен акцент върху значението на насърчаването на междусекторни подходи към приобщаването и напредъка на перспективите на исторически дискриминирани и маргинализирани общности. QUEST ще подкрепя млади жени, живеещи в Белгия.

Сдружение ЗА ТЕБ

е младежка организация, базирана в България, която се стреми да насърчава благополучието, автономността и участието на младите хора.

Сдружение „ЗА ТЕБ“ работи активно с младежи на местно и международно ниво, като им дава възможност да постигнат целите си, да бъдат автономни, да продължат образованието си и да намерят своя кариерен път. През последните 16 години те са натрупали богат опит в младежки обмени и мобилности чрез европейски програми, както и партньорства за сътрудничество. „ЗА ТЕБ“ обръща специално внимание на нуждите на хората с физически и интелектуални увреждания, като се застъпва за безопасни пространства, където младите хора могат да изградят увереност и да станат по-автономни и проактивни. „ЗА ТЕБ“ ще подкрепя младите хора, особено тези с физически или интелектуални увреждания, живеещи в България.

Запознайте се с партньорите на YPARCO

Иновативна КАРТА (ИНКА)

е младежка организация, базирана в Литва, която се стреми да ангажира хората в подобряването на техните житейски избори. Вместо пасивен начин на живот, тя дава възможност на младите хора да избират ежедневни дейности, които да ги мотивират да достигнат пълния си физически, интелектуален и социален потенциал.

Работата им се основава на неформално образование, когнитивно-поведенчески коучинг, изкуства, обучение на открито, приобщаване и равенство, както и учене чрез опит. INKA има за цел да ангажира младежи и възрастни, като им дава пространство за разсъфтяване. INKA също така работи в тясно сътрудничество с общини, посолства и международни неправителствени организации извън Европейския съюз. INKA ще подкрепя млади хора, изложени на риск от социално изключване – по-специално тези с ниски социално-икономически доходи, живеещи в Литва.

ВИЛНОСВИТА (VIL)

е украинска неправителствена организация, посветена на насърчаването на култура на взаимна подкрепа и граждански активизъм като неразделна част от демократизацията на обществото. Преди руската инвазия на територията, ВИЛ е Демократично училище, място, където децата и младите хора бяха признати за автономни в своето обучение и участваха в множество етапи от вземането на решения. След и по време на конфликта училището е превърнато в приют, превръщайки се в пространство, където хора от всички възрасти можеха да търсят убежище и подкрепа. Действията на Вилносвита са вплетени в солидарност и организацията се превръща в безопасно пространство и отправна точка за много млади хора на територията. За ВИЛ насърчаването на демократичните процеси и културата на взаимно разбирателство и граждански активизъм е от ключово значение.

ВИЛ ще представлява младите хора, живеещи в конфликтни зони и засегнати от системно насилие в Украйна.

Въпреки войната, Vilnsovita продължава да организира големи самостоятелно режисирани фестивали както през лятото, така и през зимата, създавайки пространства, където хората могат да учат, да се свързват и да укрепват чувството си за общност и принадлежност. Организацията в момента работи и по рехабилитацията и подкрепата на ветерани и техните семейства. Училището е превърнато в приют, превръщайки се в място, където хора от всички възрасти могат да търсят убежище и подкрепа. VIL ще представлява младите хора, живеещи в конфликтни зони и засегнати от системно насилие в Украйна.

Запознайте се с партньорите на YPARC

ARCIGAY (AG)

Arcigay е водещата италианска LGBTQIA+ организация с нестопанска цел и е най-голямата и най-дълго действаща LGBTQIA+ асоциация в Италия.

Основана е през 1985 г. и оттогава функционира като национална федерация, базирана на членство, която в момента се състои от 75 местни клона в Италия. На национално ниво Arcigay основно се ангажира с политическо и институционално застъпничество и дейности за повишаване на обществената осведоменост, но също така играе ключова роля в подкрепата на своите местни клонове при изпълнението на фокусирани върху застъпничеството, образователни и обучителни местни проекти, както и в предоставянето на обществени услуги.

Arcigay насърчава и защитава равните права, отстоява принципите и отношенията на солидарност и се бори срещу всички форми на насилие, дискриминация и нарушаване на човешките и гражданските права на ЛГБТКИА+ хората. Arcigay се застъпва за политически, законодателни, културни и социални промени чрез лобистки дейности, застъпничество, кампании за повишаване на осведомеността и информация, принос към специфични за сектора публични политики, инициативи, програми, проекти, участие в обществени дебати и капацитет за обединяване и мобилизиране. ARCI ще подкрепя младите хора от ЛГБТКИА+ общността в Италия.

Любов и грижа за хората (LCP)

„Любов и грижа за хората“ (LCP) е ирландска благотворителна организация, ръководена от младежи (СНУ: 20204558), която е в пълно съответствие с ирландските разпоредби за благотворителност и Закона „Децата на първо място“ (2015 г.). Основана през 2013 г., LCP насърчава интеграцията и социалното приобщаване, особено за етническите малцинства (търсещи убежище, бежанци и мигранти) в необлагодетелствани селски общности в Ирландия чрез образователни програми и ангажиране на общността. Организацията е основана на планове за интеграция в ЕС, младежта и борбата с расизма и е член на Ирландската мрежа срещу расизма и Националния младежки съвет на Ирландия. LCP подчертава важността на осигуряването на безопасна и подкрепяща среда за младите хора, особено за тези, които изпитват социално изключване и дискриминация. LCP ще представлява опита на младите хора, произхождащи от расово дефинирани общности в Ирландия.

Как да използвам този набор от инструменти?

Младите хора имат право да бъдат чути, да участват във вземането на решения, които засягат живота им, и да оформят общностите, към които принадлежат. Смесеното младежко участие се нуждае от безопасни и смели пространства, практични инструменти, доверие и възможности младите хора да изследват важните за тях въпроси.

Този инструментариум е резултат от 4-дневно обучение, обединяващо младежки работници и млади хора, изучаващи и прилагащи на практика методологии на YPAR. Тук ще намерите ясна информация и инструменти, за да научите за правата на младежите и изследователските действия, водени от младежи, как да приложите тази методология на практика чрез стъпка по стъпка инструкции, съвети и обратна връзка от младите хора, които вече са преминали обучението.

Независимо дали подкрепяте група млади хора или започвате свое собствено изследователско пътешествие, водено от младежи, този инструментариум ще ви помогне да преминете от въпроси към действия.

Създаден е да бъде достъпен, насърчаващ и практичен. Не е нужно да сте експерт в областта на изследванията или застъпничеството, за да започнете. Важното е любопитството, ангажираността и вярата, че гласовете на младите хора са от съществено значение за изграждането на по-справедливи, по-приобщаващи и демократични общества.

ЗА МЛАДЕЖКИ РАБОТНИЦИ

Уважаеми младежки работник, преподавател, фасилитатор, възрастен в стаята,

Този инструментариум е тук, за да ви помогне да създадете смислени, безопасни и овластяващи пространства, където младите хора да изследват проблемите, които ги засягат. Знаем, че като младежки работник, преподавател, фасилитатор или организатор на общността, вие играете важна роля за осъществяването на младежкото участие. Можете да помогнете на младите хора да се чувстват уверени, уважавани и подкрепени. Можете да създадете условия, в които те да задават въпроси, да споделят опит, да анализират проблеми и да си представят решения.

Молим ви да размислите върху вашата роля и позиция: в YPAR вие не ръководите процеса за младите хора, а вървите редом с тях. Вашата роля е да подкрепяте, насочвате и защитавате процеса, като същевременно гарантирате, че младите хора имат реална отговорност за въпросите, решенията и резултатите. Чрез този инструментариум ще намерите практически инструменти, които да насочват младите хора в **процеса на младежко участие в изследователските действия**, от определяне на тема до проектиране на изследователски въпроси, избор на подходящи изследователски методи, събиране и анализ на информация и планиране на действия за застъпничество.

Комплектът инструменти може да ви помогне:

- запознаете младите хора с правата и участието на младежите;
- улесните дискусиите относно приобщаването, равенството и социалната справедливост;
- подкрепите младите хора в развиването на изследователски умения;
- насочвате събирането и анализа на данни, водени от младежите;
- трансформирате резултатите от изследванията в застъпнически кампании или действия в общността;
- насърчите младите хора да говорят с увереност с вземащите решения.

This toolkit will help you turn Участие into practice: co-creating knowledge, challenging inequalities and taking action.

ЗА МЛАДИ ХОРА

Уважаеми млади човече,

този инструментариум (и този проект като цяло) е за теб! Може би си забелязал нещо несправедливо във твоето училище, квартал, общност или държава. Може би чувстваш, че младите хора почти никога не се приемат сериозно. Може би искаш да се научиш как да задаваш ключови въпроси, да събираш информация, да се изказваш и да изразиш мнението си.

Надяваме се, че този инструментариум може да ти помогне в това.

YPAR може да ти даде инструменти, за да станеш млад изследовател и човек, който променя нещата. Той може да ти помогне да разгледаш проблемите от реалния живот, да разбереш защо се случват и как да се вслушваш в гласовете на други млади хора, да събираш информация и да използваш откритието си, за да настояваш за промяна.

В този инструментариум ще намериш подробни насоки как да:

- разбереш **младежките си права**;
- избереш тема, която е важна за теб;
- създадеш силни изследователски въпроси;
- използваш изследователски методи, подходящи за младите хора;
- събереш истории, мнения и данни;
- анализираш откритията си;
- превърнеш изследването си в застъпничество;
- планираш действия, които могат да повлияят на твоята общност или на вземащите решения.

Не е необходимо да имаш изследователски опит, за да използваш този инструментариум. Нужни са ти само твоите идеи, твоите въпроси и твоята готовност да участваш. Твоят опит е важен. Твоят глас има значение. Твоите знания могат да помогнат за създаването на промяна.

Този инструментариум е призив да започнете от това, което виждате, чувствате и знаете, и да го превърнете в действие.

Това е ръководство, което ще ви помогне да преминете от „това е проблем“ към „можем да направим нещо по въпроса“.

Какво е YPAR?

Изследователската дейност, водена от младежи, или YPAR, е съвместен, трансформиращ и овластяващ подход* към изследването, при който младите хора изследват проблемите, които засягат живота им, и играят активна роля в създаването на промяна. Той разпознава младите хора като експерти по собствения си опит и ги подкрепя да станат изследователи, застъпници и двигатели на промяната в своите общности.

*Подход означава, че това не е определен, твърд набор от методи за провеждане на изследване.

Чрез YPAR младите хора идентифицират предизвикателствата, които искат да изследват, разработват изследователски въпроси, събират и анализират информация и използват своите открития, за да предложат решения. Този подход е особено важен, когато се работи с млади хора, които изпитват множество форми на маргинализация, дискриминация и/или изключване, защото създава пространство за техните знания, нужди и перспективи, за да оформят изследователския процес и неговите резултати.

* ЗНАЕХТЕ ЛИ, ЧЕ...?

Подходите за изследване на участието в действие (PAR) са разработени по време на борбата за граждански права и борбата за независимост на селските и градските райони в САЩ, Канада и се превръщат в централни за антиколониалните движения в Латинска Америка, Африка, Австралия и Южна Азия, оспорвайки териториалните и икономическите господства, както и западноцентричния авторитет на знанието.

PAR се фокусира върху неравенството на властта и доминацията в изследванията и създава пространства за хора, засегнати от структурни неравенства, да се преместят в центъра, да повдигнат проблемите, да кажат истината си и да се застъпват за промяната.

СТАРТОВ ПАКЕТ ЗА YPAR

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ как трябва да изглежда YPAR

ЕМАНЦИПАТИВНО

То оспорва традиционните йерархии на властта в научните изследвания и поставя на обсъждане системните потиснически системи, предлагайки инструменти за назоваване на бариери, разбиране как са свързани, преодоляване и насърчаване на колективна положителна промяна.

МЛАДИТЕ КАТО ЕКСПЕРТИ

Младите хора се възприемат като експерти в своите области и по въпроси, които ги засягат. Те са признати за способни да генерират валидни знания, да планират и действат за промени, свързани с тях.

СЪТРУДНИЧЕСТВО

Истинското сътрудничество и кооперация между всички участници (младежи и възрастни) е ключово, комбинирайки различни умения и опит за преосмисляне на решения и истинско ангажиране. Така преминаваме от символично и изпълнителско участие на младежите към съвместно създаване и съвместна дейност.

ЛЮБОЗНАТЕЛНО

Младите изследователи се насърчават да задават въпроси по сложни теми и да оспорват представяния и разкази, насърчавайки критичното съзнание към реалностите около тях и създавайки споделено разбиране за сложността.

ЖИТЕЙСКИ ОПИТ

Житетският опит на засегнатите от проблема е съществен източник за генериране на знания по него.

ТРАНСФОРМИРАЩО

Изследванията не се свеждат до производство на знания, а се насочват към предприемане на действия и препоръчване на промени в области, свързани с изследваните предизвикателства. Крайната цел на YPAR е да доведе до значима промяна.

ЧОВЕШКИ ПРАВА И МЛАДЕЖКИ ПРАВА

ОПРЕДЕЛЕНИЕ:

Правата на човека са набор от свободи и защиты, на които всяко човешко същество има право, просто защото е човек. Те принадлежат на всички, навсякъде, не е нужно да ги заслужавате, те не са награди за добро поведение. И никога не ги губите, те не зависят от вашата възраст, идентичност, произход, доходи или убеждения.

Правата на човека са като основни правила за свободен и безопасен живот. Те съществуват, за да защитят нещо, което всички споделяме: Човешкото достойнство → идеята, че всеки живот има стойност и всеки човек заслужава уважение.

ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА СА:

УНИВЕРСАЛНИ

Те принадлежат на всички навсякъде.

НЕОТМЕННИ

Те не могат да бъдат отнети или изоставени.

ВЗАИМОЗАВИСИМИ И НЕДЕЛИМИ

Всяко право зависи от останалите, за да бъде наистина напълно реализирано.

СВОБОДИ И ПРАВА

Какво означава да разглеждаме човешките права като свободи и привилегии?

Свободи: създайте пространство, в което да мислите, да говорите, да избирате и да участвате в обществото, без да бъдете принуждавани или контролирани. Свободите изискват от властите да се отдръпнат и да не се намесват. Например:

- **Свобода на словото** → Не трябва да бъдете цензурирани
- **Свобода на мисълта, съвестта и религията** → Не трябва да ви бъдат налагани мисли и вярвания
- **Свобода на сдружаване** → Не може да ви бъде отказана среща за кауза
- **Право на поверителност** → Не можете да бъдете шпионирани и атакувани.

ВНИМАНИЕ → свободата не означава „**всичко е позволено**“. Някои свободи могат да бъдат ограничени, за да се защитят правата, безопасността или общественият ред на други хора. Всяко ограничение трябва да има законово основание, да преследва легитимна цел и да е наистина необходимо.

Права: отнасят се до това, до какво хората трябва да имат достъп, да получават или да се възползват. Тези права често изискват от публичните органи да предприемат действия

- **Право на образование** → Властите трябва да осигурят училища
- **Право на достоен и безопасен труд** → Регулиране на работните места
- **Право на храна и адекватен жизнен стандарт** → Създаване на системи за социална закрила

Свободата отваря вратата. Правата помагат да се гарантира, че всеки може да я достигне.

ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ПРАВИТЕЛСТВОТА:

- **УВАЖЕНИЕ:** Не се намесвайте неоправдано в правата на хората
- **ЗАЩИТА:** Предотвратете злоупотребите от други хора, компании или организации
- **ИЗПЪЛНЕНИЕ:** Предприемете практически стъпки, за да направите правата достъпни в реалния живот

- > ГРУПИ ЗА ПРАВА НА ЧОВЕКА
- > КЛЮЧОВИ КОНВЕНЦИИ В ЕВРОПА

ПРАВА НА МЛАДЕЖТА

Какво е младостта?

Младостта е преходен период между детството и зрялата възраст, който е изправен пред уникални предизвикателства и етапи на развитие. Няма универсално определение за „младост“, основано на възрастта – разнообразието от определения и подходи, основани на националните политики, отразява уникалния характер на младежкия период.

Младият човек е изправен пред много уникални предизвикателства – от личностно развитие и зрялост, през изучаване на ролята си в обществото, до вземане на решения за живота си. Младежкия период често се свързва с справяне с промените, открития, приключения и справяне с реалността.

Конвенцията на ООН за детето определя всеки под 18-годишна възраст като дете.

Този инструментариум е насочен към хора над 18-годишна възраст, въпреки че може да е от значение и за по-млади юноши.

Какви права имат младите хора?

Универсалността на правата на човека важи и за младите хора. Този инструментариум обаче се фокусира върху правата, които са особено важни за прехода от детството към зрялата възраст. Всички дефиниции са заимствани от инструментариума за застъпничество за правата на младежите, създаден от Службата на ООН за правата на човека, фондация „Образование преди всичко“ и Silatech. За по-задълбочена информация относно правата на младежите ви препоръчваме да се обърнете към инструментариума за застъпничество за правата на младежите.

ПРАВА НА МЛАДЕЖТА

1. Право на образование
2. Право на достоен труд
3. Право на участие в обществените дела
4. Правото на свобода на мисълта, съвестта или религията
5. Правото на свобода на мнение или изразяване
6. Права на свобода на мирни събрания и сдружаване
7. Правото на социално осигуряване
8. Правото на здраве
9. Правото на адекватно жилище
10. Правото на чиста, здравословна и устойчива околна среда
11. Човешки права в дигиталното пространство и право на личен живот

1. Правото на образование

Образованието е едновременно човешко право само по себе си и „право на овластяване“ или стъпка към осъществяването на други човешки права. Образованието е основното средство за извеждане на икономически и социално маргинализираните хора от бедността, за да получат средства за пълноценно участие в живота на своите общности.

Като такова, образованието служи за изравняване на неравенствата и осигуряване на устойчиво развитие.

Правото на образование включва:

- Безплатно образование, поне в началното и основното образование
- Задължително начално образование
- Безплатно или постепенно въвеждане на безплатно средно образование
- Равен достъп до висше образование, с постепенно въвеждане на безплатно образование
- Образование по правата на човека
- Право на родителите да избират вида образование, което ще бъде предоставено на децата им
- Достъп до образование, както и професионално ориентиране за млади жени, младежи с увреждания и млади бежанци

Образованието е насочено към пълноценното развитие на човешката личност и към укрепване на зачитането на правата на човека и основните свободи. То следва да даде възможност на всички хора да участват ефективно в едно свободно общество, да насърчава разбирателството, толерантността и приятелството между народите и расовите или религиозните групи.

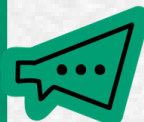
2. Правото на достоен труд

Осъществяването на правото на достоен труд насърчава автономността и независимостта на младите хора, което може да проправи пътя за осъществяване на други основни човешки права. Трудът не е просто средство за генериране на доходи. Правото на достоен труд предполага справедливи и благоприятни условия на труд, а пълноценната и продуктивна работа следва да се насърчава, като се зачитат основните политически и икономически свободи на индивида.

Правото на достоен труд е тясно свързано с осъществяването на правото на адекватен жизнен стандарт и е неразделна и неразделна част от човешкото достойнство.

Правото на достоен труд включва:

- Забрана на принудителния труд; право на свободен избор или приемане на работа
- Безопасни и здравословни условия на труд
- Минимална възраст или минимални възрасти за допускане до работа
- Равенство на възможностите и третирането; недискриминация при достъпа до и запазването на заетостта
- Справедливо възнаграждение за постигане на достоен стандарт на живот
- Равно заплащане за труд с равна стойност
- Разумно работно време и платен отпуск
- Създаване на синдикати и присъединяване към синдикат по свой избор

Достъпът до първа работа представлява възможност за икономическа самостоятелност и в много случаи средство за излизане от бедността. **Държавите са задължени да** приемат политически, законодателни и бюджетни мерки, **насочени към постигане на пълна заетост в рамките на наличните им ресурси.** При справянето с широко разпространената безработица сред младите хора, и по-специално сред младите жени, правото на труд изисква държавите да създадат благоприятни макроикономически условия за осъществяване на правото и да приемат специфични политики за насърчаване на заетостта, насочени към младежите, по-специално към младите жени, както и към младежите в уязвимо положение.

3. Правото на участие в обществените дела

Участието дава възможност за напредък на всички човешки права. То играе ключова роля в насърчаването на демокрацията, върховенството на закона, социалното приобщаване и икономическото развитие. То е от съществено значение за намаляване на неравенствата и социалните конфликти. Важно е и за овластяването на отделни лица и групи и е един от основните елементи на подходите, основани на правата на човека, насочени към премахване на маргинализацията и дискриминацията. Освен това, вземането на решения е по-информирано, легитимно и устойчиво, когато младите хора са на масата за преговори, тъй като ще отговори на и ще се справи с реалните нужди на младежите. Организациите, ръководени от младежи и фокусирани върху младежите, играят важна роля в обществения живот.

Правото на участие включва:

- Гласуване и избиране на истински периодични избори, провеждани с тайно гласуване, осигуряващи всеобщо и равно изборително право
- Участие в управлението на обществените дела, пряко или чрез свободно избрани представители
- Равен достъп до обществени услуги
- Да бъдат консултирани и да им бъдат предоставени възможности за участие в процесите на вземане на решения по всички въпроси от обществен интерес

Освен това, правото на ползване с правоспособност наравно с другите във всички аспекти на живота следва да бъде гарантирано, за да се гарантира, че всички, включително младите хора с увреждания, могат да упражняват правото си на участие. За да се избегне символичност, участието на младите хора трябва да бъде смислено. Усилията за увеличаване на участието на младите хора трябва да вървят успоредно с по-голямо равенство между половете в представителните органи, както и с диалог между поколенията, за да се гарантира, че участието на младите хора не се случва изолирано.

4. Правото на свобода на мисълта, съвестта или религията

Всеки има право на свобода на мисълта по всички въпроси, на лични убеждения, както и да приема религия или убеждения по свой избор и да ги изповядва чрез богослужение, ритуали, практикуване и преподаване, индивидуално или с други, публично или частно. Настоящото право се простира и до отказ от военна служба по съвест. Отказът от военна служба по съвест засяга младите хора повече от всяка друга група, тъй като в много държави младите хора биват призовани на задължителна военна служба или получават повиквателните си документи около 18-годишна възраст.

5. Правото на свобода на мнение или изразяване

Правото на свобода на мнение или изразяване включва редица елементи. Те включват свободата да се търси, получава и разпространява информация и идеи от всякакъв вид без намеса, както и свободата на медиите, която изисква безопасността на журналистите и другите медийни работници. Това право включва и правото на свобода на словото; насърчаването на национална, расова или религиозна омраза чрез подбуждане към дискриминация, враждебност или насилие обаче следва да бъде забранено от закона.

6. Права на свобода на мирни събрания и сдружаване

Правото на свобода на мирни събрания включва правото на провеждане на срещи, седящи протести, стачки, митинги, събития или други форми на протест, както офлайн, така и онлайн. Свободното изразяване на оплаквания или опасения чрез мирен протест също е неразделна част от правото на участие.

Правото на свобода на сдружаване включва правото на физическите лица или юридическите лица да взаимодействат и да се организират помежду си, за да изразяват колективно, насърчават, преследват и защитават общи интереси. Това включва правото да се сформират и управляват неправителствени организации, синдикати, фондации, политически партии и религиозни сдружения. Свободата на мирни събрания и на сдружаване служи като средство за упражняване на много други права и е съществени компоненти на демокрацията.

Безопасност на журналистите и другите медийни работници. Това право включва и правото на свобода на словото; насърчаването на национална, расова или религиозна омраза чрез подбуждане към дискриминация, враждебност или насилие обаче трябва да бъде забранено от закона.

7. Правото на социално осигуряване

Социалното осигуряване, което обикновено представлява финансова помощ, предоставяна от правителството, е широко признато като основен инструмент за намаляване и облекчаване на бедността и насърчаване на социалното приобщаване. Социалното осигуряване гарантира достойнство на всички хора, когато са изправени пред обстоятелства, които ги лишават от способността им да реализират напълно своите човешки права.

Правото на социално осигуряване обхваща правото на достъп и запазване на обезщетения без дискриминация, за да се осигури защита от:

- липса на доходи, свързани с работа, причинена от болест, инвалидност, майчинство, трудова злополука, безработица, старост или смърт на член на семейството
- недостъпно здравеопазване
- недостатъчна семейна подкрепа, особено за деца и възрастни, зависими от тяхна помощ

Правото на социално осигуряване и правото на достоен труд са две страни на една и съща монета. Макар че нивата на младежка безработица и непълна заетост могат да бъдат резултат от различни фактори и не могат да се дължат единствено или пряко на държавата, неуспехът при осъществяване на правото на труд изисква от държавите да предприемат бързи действия за гарантиране на правото на социално осигуряване, без дискриминация и независимо от формата на заетост.

8. Правото на здраве

Правото на най-висок постижим стандарт на физическо и психическо здраве включва широк спектър от фактори, които могат да ни помогнат да водим здравословен живот.

Това се отнася не само до навременните и подходящи здравни грижи, но и до основните детерминанти на здравето, като например:

- достъп до безопасна и питейна вода и адекватни санитарни условия
- адекватно снабдяване с безопасна храна, хранителни вещества и жилища;
- здравословни условия на труд и околна среда; и
- достъп до образование и информация, свързани със здравето.

Правото на здраве също така съдържа определени свободи и права. Те включват:

- Правото на свобода от медицинско лечение без съгласието на детето, като например медицински експерименти и изследвания или принудителна стерилизация;
- Правото да бъдеш свободен от мъчения и други видове жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание
- Правото на система за здравна защита, осигуряваща равни възможности за всеки да се ползва с най-високото постижимо ниво на здраве;
- Правото на превенция, лечение и контрол на заболяванията;
- Достъп до основни лекарства
- Майчино, детско и репродуктивно здраве
- Равен и навременен достъп до основни здравни услуги
- Предоставяне на здравно образование и информация
- Участие на населението във вземането на решения, свързани със здравето, на национално и общностно ниво.

9. Правото на адекватно жилище

Правото на адекватно жилище е част от правото на адекватен жизнен стандарт; това означава, че всеки има право да живее някъде в сигурност, мир и достойнство.

- Защита срещу принудителни изгонвания и произволно разрушаване и събаряне на нечий дом
- Правото на свобода от произволна намеса в дома, личния живот и семейството
- Правото на избор на местожителство, на определяне на мястото на живеене и на свобода на движение
- Равен и недискриминационен достъп до адекватно жилище
- Участие във вземането на решения, свързани с жилищното настаняване, на национално и общностно ниво
- Безопасно жилище, свободно от домашно или сексуално насилие.

Въпреки централното значение на правото на адекватно жилище, милиони хора по света живеят в условия, които застрашават живота или здравето им, например в пренаселени бедняшки квартали и неформални селища, или в други условия, които не зачитат техните човешки права и достойнство.

Адекватното жилище трябва да осигурява повече от просто защита от природните стихии. Трябва да бъдат изпълнени редица условия, преди определени форми на подслон да могат да се считат за „адекватно жилище“; като минимум жилището трябва да отговаря на следните критерии:

- **Защита срещу принудително изгонване:** всеки трябва да има степен на сигурност, която гарантира правна защита срещу принудително изгонване, тормоз и други заплахи.
- **Достъпност:** цената на жилището не трябва да застрашава възможността за ползване на други права, като например храна, образование, здравеопазване и др.
- **Обитаемост:** адекватното жилище трябва да осигурява достатъчно пространство, защита от студ, влага, топлина, дъжд, вятър или други заплахи за здравето, структурни опасности и болести.
- **Наличност на услуги, материали, съоръжения и инфраструктура:** адекватните жилищни условия изискват достъп до безопасна питейна вода, адекватни санитарни условия, енергия за готвене, отопление и осветление, санитарни и перални съоръжения, средства за съхранение на храна, изхвърляне на отпадъци и др.
- **Достъпност:** жилищното настаняване не е адекватно, ако не се вземат предвид специфичните нужди на групите в неравностойно положение и маргинализираните групи (като бедните, хората, изложени на дискриминация; хората с увреждания, жертвите на природни бедствия).
- **Местоположение:** адекватните жилища трябва да осигуряват достъп до възможности за заетост, здравни услуги, училища, центрове за грижи за деца и други социални съоръжения и не трябва да се строят на замърсени места, нито в близост до източници на замърсяване.
- **Културна адекватност:** Адекватните жилищни условия следва да зачитат и отчитат изразяването на културната идентичност и начина на живот.

10. Правото на чиста, здравословна и устойчива околна среда

Чистата, здравословна и устойчива околна среда е ключова за пълноценното упражняване на широк спектър от човешки права, включително правата на живот, здраве, храна, вода и санитария. Признато от Съвета на ООН по правата на човека като право през 2021 г. и от Общото събрание през 2022 г., правото на чиста, здравословна и устойчива околна среда пряко свързва опазването на околната среда с правата на човека, предоставяйки важна основа за защитата на защитниците на човешките права в областта на околната среда. Изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда също повдигат въпроси за междупоколенческата справедливост и равенство – идеята, че настоящите поколения имат определени задължения към бъдещите поколения.

Ключови елементи на правото на здравословна околна среда включват:

- **Безопасен и стабилен климат:** Необходими са амбициозни действия в областта на климата, за да се защитят правата на онези, които са най-засегнати от изменението на климата, често пъти макар и най-малко допринесли за неговото възникване.
- **Здрави екосистеми:** Опазването на земите и водите около нас е в най-добрия интерес на настоящите и бъдещите поколения.
- **Нетоксична среда:** Замърсяването е най-големият източник на преждевременна смърт в развиващия се свят и то засяга непропорционално децата и младите хора, и особено тези в уязвими ситуации. Всички хора имат право на чист въздух за дишане, чиста вода за пиене и безопасна храна за консумация.
- **Справедливост и приобщаване:** Всички хора имат право на достъп до информация за околната среда, на пълноценно включване в процеса на разработване на политики в областта на околната среда и на достъп до правосъдие, ако са засегнати от екологични вреди в краткосрочен, средносрочен или дългосрочен план.

11. Човешки права в дигиталното пространство и право на личен живот

Цифровите технологии предоставят нови средства за застъпничество, защита и упражняване на правата на човека и засягат всички видове права. Те оформят начина, по който хората достъпват и споделят информация, формират своите мнения, дебатират и се мобилизират – те дълбоко трансформираха „публичното пространство“. Но те се използват и за потискане, ограничаване и нарушаване на права, например чрез наблюдение, цензура, онлайн тормоз, алгоритмични пристрастия и автоматизирани системи за вземане на решения.

Злоупотребата с цифрови технологии също така непропорционално засяга маргинализирани лица и групи, което води до неравенство и дискриминация – както онлайн, така и офлайн. Тъй като светът ни се развива все повече в дигиталното пространство, необходимостта от зачитане на правата ни както онлайн, така и офлайн става още по-голяма, нещо, което е особено вярно за младите хора, които са сред основните потребители на цифрови и онлайн технологии. В същото време, премахването на цифровото разделение, за да се гарантира интернет свързаност за всички, е предпоставка за упражняване на правата на човека онлайн.

Знанието за съществуването на гореспоменатите права е отправната точка в обсъждането на предизвикателствата, пред които са изправени младите хора в ежедневието си.

МНОГОИЗМЕРНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА МЛАДЕЖТА

Многоизмерното предизвикателство включва признаване на взаимосвързани аспекти, които съставляват бариера. Многоизмерните предизвикателства са сложни, трудно е да се определи точната причина и имат многопластово влияние върху човек. YPAR е метод, който може да помогне за идентифициране на коренните причини и последици от многоизмерните предизвикателства.

Многоизмерните предизвикателства пред младежите отчитат позицията на човек в обществената йерархия, достъпа му до власт и привилегии. Често, когато говорим за многоизмерни предизвикателства в младежките среди, имаме предвид как тези фактори влияят на развитието и навлизането на младия човек в зряла възраст, както и на свободата му да упражнява правата си.

Този инструментариум е въведение в това как да се разберат и изследват многоизмерните предизвикателства пред младежите, използвайки методологията YPAR.

Внедряване като младежка организация

YPAR

През май 2026 г. екипът на YPARC покани младежи от 6 европейски държави и проведе въвеждащ обучителен курс по YPAR и застъпничество. Въпреки че обучителните материали превеждат участниците през фазите на YPAR, разбирането и предизвикателствата, методологиите на изследване, проектирането и оценяването на изследванията – това обучение все още е отправна точка и младежите, участващи в него, все още трябва да осъществят самото изследване.

Участниците в обучението бяха на възраст от 13 до 28 години и включваха младежи с увреждания, членове на LGBTQIA+ общността, млади жени, младежи от нисък социално-икономически произход, младежи от селските райони, расови младежи и младежи, засегнати от войната. Като се има предвид това, съдържанието на това обучение може лесно да се адаптира към всяка друга целева група в областта на младежта.

Обучението се състоеше от 15 сесии, разделени на 4 основни теми:

Въведение в YPAR

Методология

Въведение в застъпничеството

Оценка и следващи стъпки

Обучението по YPAR и застъпничество беше разработено от QUEST (Белгия) и организирано от Association For You (Белгия). Благодарим на партньорите за допълнителната подкрепа по време на сесиите!

Въведение в YPAR

Разбиране на YPAR

Структура на сесията

Първата стъпка към разбирането на Изследването на младежкото участие в действие (YPAR) е разбирането на неговите фази. Следващата сесия е разделена на две части: кратко теоретично въведение в YPAR и практическо упражнение, което позволява на участниците да анализират действия, които биха могли да бъдат предприети в процеса на YPAR.

Поставяне на
основите:
Разбиране на YPAR

Цел

Разбиране на елементите на YPAR (Младежко участие) и неговите фази

Материали

Игра с фази на цикъла на YPAR

YPAR Сценарии Игри

Фаза 1. Въведение „Какво е YPAR“

5 МИН.

YPAR е рамка, основана на равенство, в която младите хора, по-специално тези от недоминиращите общности, действат като съизследователи, за да идентифицират, изучават и решават проблеми, свързани със социалната справедливост, които засягат живота им.

Сканирайте QR
кода за
презентацията

Фаза 1. Въведение „Какво е YPAR“

YPAR се основава на следните стълбове

- **Критично съзнание** Това помага на младежите да разберат коренните причини за несправедливостта, като например системния расизъм, неравенството в училищата и опасенията за безопасността.
- **От изследвания към действия** Следва се 4-стъпков процес:
 - идентифициране на проблеми
 - събиране на данни (за да се гарантира, че решенията са основани на доказателства.)
 - анализиране на данни
 - предприемане на действия
- **Овластяване** YPAR като социална справедливост, даваща на младежите силата да се борят с системните неравенства, а не просто да решават индивидуални проблеми.

YPAR се основава на ценността на младите хора като агенти на промяната и производители на знания, а не просто пасивни субекти на изследвания.

Тя се основава на следните стълбове:

Трите му ключови елемента са:

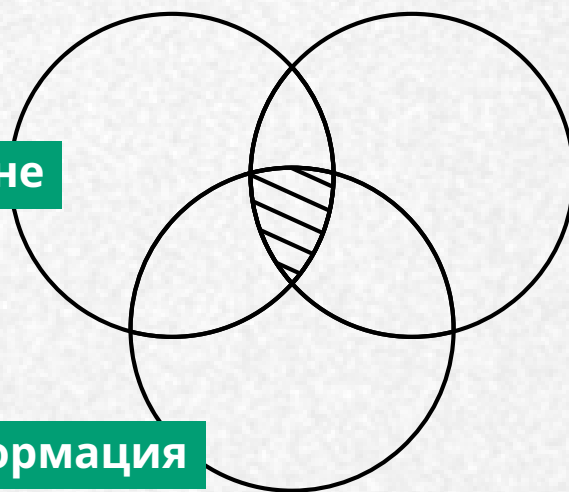
- Проучване
- Участие
- Трансформация

И те са силно взаимосвързани.

Проучване

Участие

Трансформация

Фаза 2. Фазите на YPAR

30 мин.

1. **Идентифициране на проблема:** младите хора изследват своята общност и решават кой проблем или тема е най-важен за тях.
2. **Избор на най-добрата техника за изследване:** Групата решава как ще събира информация (напр. анкети, интервюта, наблюдения)
3. **Събиране на данни:** Младите хора събират информация от други хора или от обкръжението си, за да разберат по-добре проблема.
4. **Анализиране на данните:** Групата преглежда и интерпретира информацията, за да открие модели, ключови открития и прозрения.
5. **Планиране на промяна:** Участниците решават какви действия искат да предприемат, за да се справят с проблема, въз основа на своите открития.
6. **Действия за промяна:** Групата изпълнява своя план (напр. кампании, събития, презентации, застъпничество).
7. **Размисъл и оценка:** Младите хора размишляват върху това какво е проработило, какво не и какво са научили по време на процеса.
8. **Споделяне на резултатите:** Групата съобщава своите открития и действия на други (общност, заинтересовани страни, вземащи решения).

Фаза 2. Фазите на YPAR

Игра с фази на цикъла на YPAR

Сканирайте QR кода за картите за игра

Изрежете всяка карта с действие от листа и раздайте по една на всеки участник.

Разделете участниците на малки групи и им дайте 10 минути, за да помислят къде принадлежат възложените им действия в рамките на фазите на YPAR.

Започнете с Фаза 1 и попитайте: „Кой има карта, която съответства на тази фаза?“

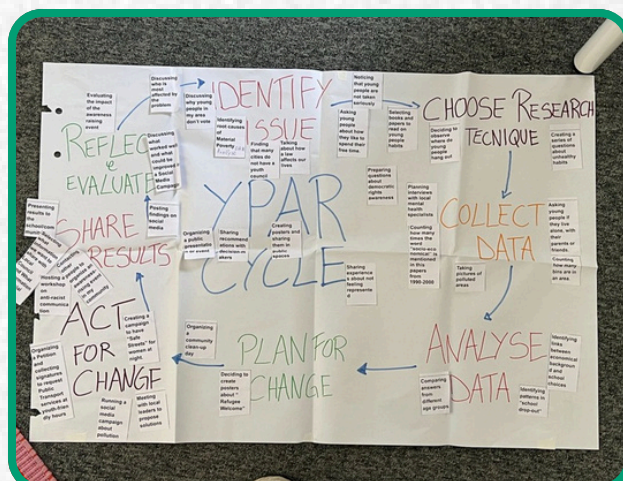
След груповата дискусия, съберете всички отново заедно.

Накарайте тези участници да обяснят защо смятат, че е подходящо, след което ги поканете да залепят картата си върху частта Фаза 1 на дъската.

Повторете този процес последователно за останалите фази.

Фаза 3. „Това YPAR ли е или не?“

20 мин.

Какво е YPAR Scenarios Game

Сканирайте
QR кода за
сценариите

- 1. Раздайте отпечатаните карти със ситуации.** Дайте на всеки участник няколко минути мълчаливо, индивидуално време, за да прочете своя сценарий и да реши: Това YPAR ли е или НЕ? Защо?
- 2. Накарайте участниците да се разделят на двойки със съсед.** Заедно те сравняват ситуацията си, споделят първоначалните си мисли и проверяват дали са съгласни с класификацията си.
- 3. Обединете две двойки, за да образувате групи от по 4 души.** Групата трябва да обсъди ситуацията колективно и да се опита да постигне окончателен групов консенсус: YPAR или НЕ?
- 4. Съберете отново цялата стая.** Прегледайте ситуацията една по една. Нека представител от няколко групи сподели своя сценарий, окончателната си присъда и аргументите зад нея.

Фаза 4. Обсъждане

5 мин.

Обобщение на ключовите точки

Въведение в YPAR

Какви са вашите права?

Структура на сесията

Тази сесия се фокусира върху оценката на интереса на участниците и запознаването им с ПРАВА НА МЛАДЕЖТА. Тя обосновава идентифицирането на многоизмерните младежки предизвикателства в реалността, като започва дискусията относно нарушаването или зачитането на тези права.

Дефинициите на правата във визуалното помагало (карти ПРАВА НА МЛАДЕЖТА) са взети от Инструментариума за застъпничество ПРАВА НА МЛАДЕЖТА, създаден от Службата на ООН за правата на човека, Фондация „Образованието преди всичко“ и Silatech.

Какви са вашите права?

Цел

- Започнете дискусия на тема ПРАВА НА МЛАДЕЖТА, за да оцените знанията на участниците
- Оценете интереса на участниците

Материали

Сканирайте QR кода за картите ПРАВА НА МЛАДЕЖТА

Общо време

65 мин.

Фаза 1. По време на почивката

1 МИН.

Обучителите подготвят стаята, като поставят на пода разпечатани карти ПРАВА НА МЛАДЕЖТА. Има 11 карти ПРАВА НА МЛАДЕЖТА = 11. На лицевата страна на картата ще има изображение, свързано с дясното, а на гърба ще има определение.

Фаза 2.

20-25 МИН.

Участниците влизат в стаята мълчаливо и се разхождат из нея. Помолени са да застанат до изображение, което събужда любопитството им.

5 мин.

Участниците и фасилитаторът сядат на групи около изображенията. В групи около темите, участниците прочитат определението на гърба и обсъждат как разбират това конкретно право и как го свързват със своята реалност (спазва ли се това право във вашата реалност? Как или как не?). 15-20 мин.

Фаза 3

30 мин.

Връщаме се в пленарната сесия и групите са помолени да прочетат определенията за правата и да обобщят дискусиите си (ако е възможно, дайте 1-2 примера за това как това право се спазва или не).
25 мин.

[Може би можем да представим тук Стратегията на ЕС за младежта, за да я свържем с ПРАВА НА МЛАДЕЖТА]

Фаза 4. Обсъждане

10 мин.

Въпроси за обобщение:

- Можете ли да назовете 11 ПРАВА НА МЛАДЕЖТА?
- Какви емоции възникнаха у вас по време на дискусията за това дали тези права се спазват? Чухте ли нещо от други, което е предизвикало интерес у вас?
- Познавайки ПРАВАТА НА МЛАДЕЖТА, това променя ли начина, по който гледате на преживяванията си във вашия контекст? Какви въпроси създават тези права/Стратегия за младежта у вас?

Въведение в YPAR

Какъв е твоят проблем?

Структура на сесията

Идентифицирането на многоизмерните предизвикателства пред младежите е от основно значение за процеса YPAR. Предизвикателствата трябва да бъдат идентифицирани от младежите, които са част от целевата група, изправена пред този проблем. Например, мъж без физически възможности няма да има същия житейски опит като жена с увреждания, когато изследва нивото на достъпност до женски тоалетни. Като изследваме предизвикателствата, пред които са изправени самите младежи, ние поддържаме подхода на местно ниво, който характеризира методологията YPAR.

Следващата сесия е продължение на семинара „Какви са вашите права?“. Ако не водите международна група, можете да пропуснете смесването на национални групи в предишния семинар.

Какъв е твоят
проблем?

Цел

Участниците избират право,
което искат да проучат.

Материали

- Хартии А4
- Химикалки и маркери

Общо време

60-65 мин.

Фаза 1. Предизвикателството, което искаме да изследваме

25 мин.

Участниците се връщат в националните си отбори и се споразумяват кое право искат да проучат най-много и обсъждат как възприемат това право. Участниците ще обсъдят предизвикателствата, пред които са изправени във връзка с това право, и ще идентифицират общо предизвикателство.

Всяка група ще напише своето предизвикателство на лист хартия.

Фаза 2. Групова реституция

30 мин.

Връщайки се към пленарната сесия, всеки национален екип споделя правото, което иска да проучи, и (доброволно) споделя опит с това право и предизвикателството, което е идентифицирал.

5 минути на група

Фаза 3 - Обсъждане (ако едно и също право е избрано в няколко групи)

5-10 мин.

- След като сте избрали едно и също право да разследвате, какви разлики и прилики виждате между групите?
- Как тези различни перспективи могат да се допълват взаимно?

Примери

за предизвикателства, които извлякохме от обучението на YPARC:

- Уличен тормоз над жени
- Жилищната криза
- Натискът от високите академични постижения
- Влиянието на войната върху психичното здраве
- Недостъпност на човешките права
- Хиперсексуално поведение като начин за справяне с травмата

Въведение в YPAR

Дърво на справедливостта

Структура на сесията

След като разберете техните права, как са свързани с техните предизвикателства и след като идентифицирате общо предизвикателство, пред което е изправена вашата група, е време да разберете откъде произтичат корените на това предизвикателство, какво го поддържа, как се проявява и какво вече се прави в отговор на това предизвикателство.

Дърво на справедливостта

Цел

- Разберете коренните причини и системните аспекти на нарушенията на ПРАВАТА НА МЛАДЕЖТА.
- Уверете се, че всеки глас е включен (не само най-силният).

Материали

- хартия
- лепящи бележки
- химикалки
- лепило
- ножици
- тиксо

Общо време

2 h 30 мин.

Фаза 1. Тялото като система

35 мин.

[Ако е възможно, направете упражнението на открито]

Застанете до дърво. Поставете ръката си върху кората му. Затворете очи. Усетете краката си на земята (това са вашите корени). Усетете гръбнака си (това е вашият ствол). Усетете как ръцете ви се разтягат (това са вашите клони). Сега дишайте заедно. На „вътре“ повдигнете клоните си. На „навън“ ги спуснете.

Фаза 1. Тялото като система

Представете Дървото на справедливостта

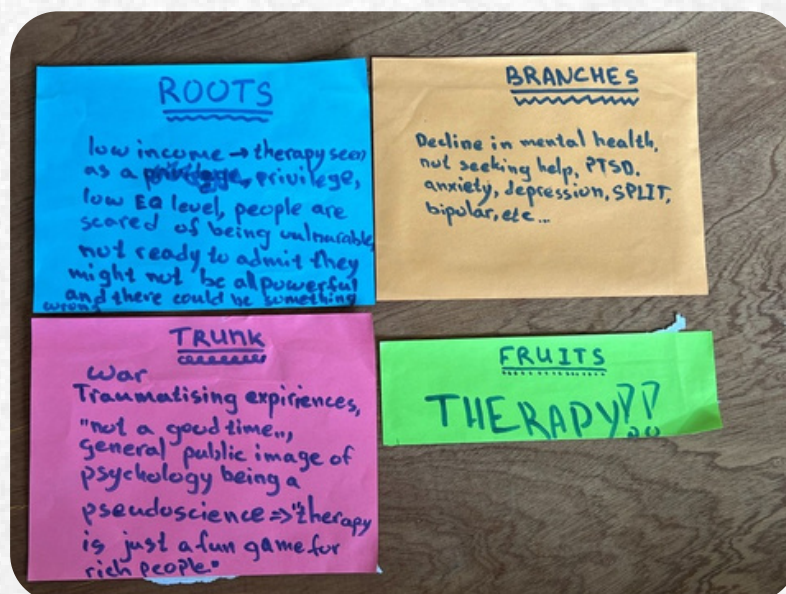
- **КОРЕНИ** (видими или въображаеми подземни, скрити причини): исторически политики, колониално извличане, капитализъм, патриархат, расизъм, класизъм, закони, корпоративна власт
- **СТВОЛ** (видим, структурен, настоящите системи, които държат всичко): настоящи институции, медийни наративи, икономически системи, реклама, субсидии, инфраструктура.
- **КЛОНИ** (симптоми, които виждаме): расизъм, неравенства, проблеми с достъпността, структурни бариери и др.
- **ПЛОДОВЕ** (нововъзникващи решения, какво произвежда дървото).

Индивидуално безшумно картографиране (15 мин.)

- Всеки човек записва 3–5 идеи за всяка категория, свързани с проблема на екипа му.

Фасилитаторът може да пусне тиха музика и да даде следните насочващи подкани:

- „Помислете кой печели от това този проблем да остане същият“,
- „помислете за неща, които може да ви изненадат...“
- „Помислете за закон, субсидия, училищна програма.. Къде живее този проблем?“

Фаза 2

1h 45 мин.

Конструкция на групово дърво:

Разделете участниците на национални групи, всяка група ще:

- Нарисува дървото (върху лист хартия)
- Постави всички стикери. Тихо в началото.

Следващите 30 мин.: Обсъдете, групирайте, преместете, добавете. Използвайте маркери или други неща, за да очертаете връзки, и попитайте неща като „Какво липсва? Какъв корен свързва тези два клона?“ „Има ли „основен корен“ (една дълбока причина, която захранва всичко останало?)“ „Къде виждате силата? Кой я държи?“

Следващите 10 мин.: Добавете някои възможни ПЛОДОВЕ (решения, действия, изследователски въпроси), които могат да бъдат нарисувани, написани или залепени като изображения.

Разходка в галерията (20 мин.)

Участниците ходят мълчаливо с листчета с различен цвят, например.

На всяко листче пишат:

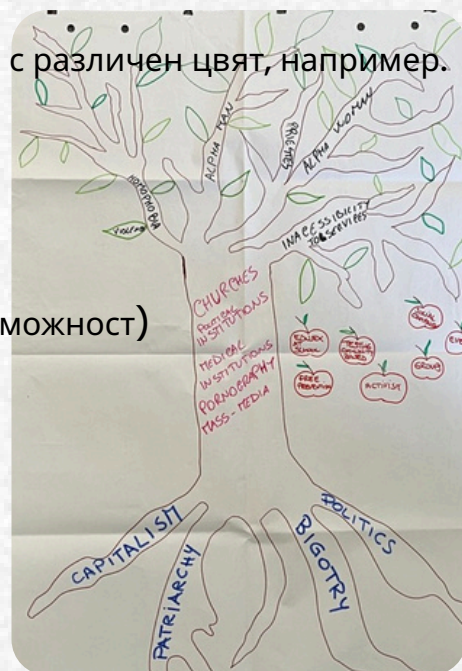
„ВИЖДАМ...“ (нещо

силно или изненадващо)

„ЧУДЯ СЕ...“ (въпрос

за липсваща връзка)

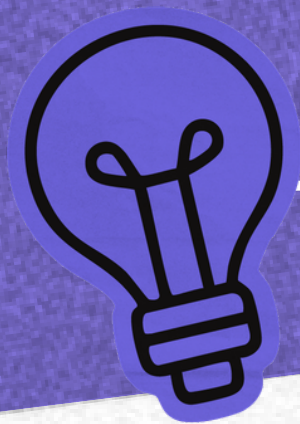
„КАКВО ЩЕ СТАНЕ, АКО...“ (радикална възможност)

Фаза 3. Разбор

5 мин.

Методология

Какво е изследване?

Структура на сесията

След като участниците са определили предизвикателството, което искат да изследват, и причините за него, те са готови да преминат към формулиране на изследователски въпрос. Важно е внимателно да се избере правилният въпрос, тъй като той ще бъде движещата сила на изследването.

Тази сесия е разделена на две: първата сесия е посветена на презентация за това какво е изследователски въпрос и как да се формулира (вижте приложената презентация), докато втората сесия е посветена на групите, за да приложат тези знания на практика и да формулират въпрос.

Какво е изследване?

Цел

Разбиране какво е изследване, как да се прави и как да се създаде перфектният изследователски въпрос.

Материали

Сканирайте QR кода за презентацията по изследователския въпрос

Фаза 1: Какъв е смислен въпрос за теб?

7 мин.

Работа по двойки: Рефлексия

Разделете участниците по двойки и им дайте 3 минути, за да отговорят на следните въпроси:

„Къде в живота си имам място да задавам смислени въпроси? И с кого?“

След това накарайте някои от тях да споделят мислите си.

Фаза 2: Защо въпросите са важни?

15 мин.

Образователната система обхваща от отворено проучване до повторение и приемане.

Образованието трябва да бъде ДИАЛОГИЧНО и да се основава на критично ангажиране.

- Чудото отваря любопитството
- Учене да се справяме с несигурността
- Критичният диалог превръща въпросите в социално учене и действия

Дейност по двойки: Рефлексия (по един въпрос)

Разделете участниците по двойки и им дайте няколко теми за обсъждане на всеки въпрос:

- В образованието си имате ли пространство да задавате въпроси?
- Според житейския си опит кой бива прекъсван по-рядко или приеман по-сериозно, когато задава въпроси? Какви са качествата на добрия слушател?

Фаза 3. Изследователският въпрос**10 МИН.****Въпроси срещу изследователски въпрос**

въпроси:

- Емоционален
- Екзистенциален
- Политически
- Морален
- Персонален

Примери...

Защо има неравенства?
Защо хората дискриминират другите?
Какво бъдеще искам?

Изследователски въпрос е...

Основният въпрос, на който вашето изследване се опитва да отговори

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ВЪПРОС**ПОДРАВНЕНО**

Съответства ли на това, което наистина искаме да разберем?

ФОКУСИРАН

- 1 основен въпрос
- 1 ясна тема (не е многоизмерна)
- може ли 10-годишно дете да го разбере?

ОСЪЩЕСТВИМО

Можем ли наистина да проучим това?
Имаме ли времето, хората, ресурсите и данните?
Проверете ограниченията!

ВКОРЕНЕНИ

Каква празнина или проблем разглеждаме?
Какво вече съществува по този въпрос?
Каква промяна би могло да подкрепи това изследване?
Бъдете пълни с прекъсвания на електрозахранването!

Фаза 3. Изследователският въпрос

ЧЕСТО ДОПУСКАНИ ГРЕШКИ

ТВЪРДЕ ШИРОКО

„Как можем да променим
тогава света“

ПОПРАВЕТЕ ГО: добавете
група, място, времева
рамка, аспекти

ТВЪРДЕ НОРМАТИВНО

„Грешно ли е, че бедните квартали
имат по-малко зелени площи?“

ПОПРАВЯНЕ: повече от преценка до
Проучване

ЗАТВОРЕН ВЪПРОС

„Полезни ли са социалните
медии“

ПОПРАВЕТЕ ГО: използвайте как/
какво/до каква степен...

НЕЯСНИ ПОНЯТИЯ

„Как обществото се отнася към
природата?“

ПОПРАВЯНЕ: дефинирайте
конкретно понятията

КАК ДА ФОРМУЛИРАМЕ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ВЪПРОС?

ВЪПРОСИТЕЛНА
ДУМА + ПРОБЛЕМ
ПРОЦЕС
ОПИТ + ТЕМА НА
ГРУПАТА + МЯСТО + ВРЕМЕВО
УСЛОВИЕ ?

Примери

- Как младите хора преживяват еко-тревожността във Варна?
- Кои фактори насърчават потреблението на бърза мода сред 12-18-годишните в Барселона?

Фаза 3. Изследователският въпрос

ВЪПРОСНАТА ДУМА

За да изградите изследователския си въпрос, е наистина важно да го изберете внимателно.

КАК

Процес, преживявания, механизми

„Как младите хора от различни раси преживяват расизма във Варна?“

КАКВО

Картографирайте факторите, бариерите, опишете моделите

„Какви фактори оформят практиките за рециклиране сред учениците от училище X?“

ДО КАКВА СТЕПЕН

Степен на влияние

„До каква степен достъпът до обществен транспорт влияе върху посещаемостта на училище в квартал X?“

ПО КАКВИ НАЧИНИ

Полезно при сложни/множествени решения

„По какви начини дезинформацията за климата влияе върху активизма на младите хора в Рим?“

ЗАЩО

Полезно за небрежни твърдения

„Защо учениците в София не рециклират?“ (по-добре е да се използва с факти)

Методология

ГРУПОВА РАБОТА – ФОРМУЛИРАНЕ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ВЪПРОС

Структура на сесията

Тази сесия е посветена на един час на групата(ите), за да формулират своите изследователски въпроси въз основа на насоките от предишната сесия. Не забравяйте да следите напредъка на групите по време на сесията – някои групи може да се нуждаят от повече насоки.

ГРУПОВА РАБОТА – ФОРМУЛИРАНЕ НА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ВЪПРОС

Цел

Групите ще се съберат според предизвикателството си и изпращащата НПО. Те ще започнат работа по формулирането на изследователски въпрос въз основа на младежкото предизвикателство, с което ще се занимават.

Материали

Участници

Фаза 1.

5 мин.

Разделете групите в стаята
(евентуално използвайте и външно пространство)

Фаза 2.

45 мин.

Един или двама от фасилитаторите трябва да обикалят групите, за да проверят дали се нуждаят от подкрепа, ако е необходимо.

Фаза 3. Разбор

5 мин.

Методология

КАК ДА СЪБИРАМЕ ДАННИ

Структура на сесията

В тази сесия участниците ще се запознаят с методите за събиране на данни. Методите на изследване, споменати в този семинар, са разделени на 5 категории:

- **Преглед на литературата**
- **Количествено изследване** (анкети)
- **Качествено изследване** (фокус групи/интервюта)
- **Наблюдение** (включително анализ на изображения и произведения на изкуството)
- **Етика** (как етично да се събират данни – основата на всички методи на изследване)

За да се създаде въртележката на методологията на изследване, всяка методология на изследване се разполага в различни зони на мястото на обучение. Групата(ите) се мести(т) от един метод на друг на всеки 15 минути – на всяка станция те получават кратко въведение в методологията и нейните предимства и недостатъци. В зависимост от продължителността на представянето на методологията, участниците получават и насоки как всяка методология може да се приложи към изследователския въпрос на всяка група.

КАК МОЖЕТЕ ДА
СЪБИРАТЕ ДАННИ?

Цел

Дайте общ преглед на различните методологии, които участниците в изследването могат да използват, за да разработят своите изследвания.

Материали

Сканирайте QR кода за презентациите на въртележката с методи на изследване

Фаза 1.**30 мин.**

Дейността ще започне с 30 мин. презентация на Изследователските въпроси, формулирани по време на предишната дейност

След това кратко въведение в дейността на изследователските методологии:

1. Идентифицирахте въпрос (предизвикателство за младежта), който ви интересува
2. Стеснихте го и формулирахте изследователски въпрос, за да проучите въпроса, който ви интересува
3. Как да отговоря на Изследователския въпрос? → Имате нужда от Методология

Фаза 2.**10 мин.**

Подредете различни маси (по една за всяка Методология) и столове, за да могат групите да се редуват една на една.

Фаза 3. Методология Въртележка**1h 40 мин.****ЕТИКА**

Сканирайте QR кода за презентациите на ЕТИКА

Думата ЕТИКА произлиза от гръцката дума **ethos**, която означава „обичай или конвенция“, и може да се отнася до духа на общността.

Фаза 3. Методология Въртележка**ЕТИКА****ЕТИКА УНИВЕРСАЛНА ЛИ Е ИЛИ ОТНОСИТЕЛНА?**

Изследванията са използвани за експлоатиране, извличане и изопачаване. ЕТИКА може да помогне за осигуряване на защитата на участниците в изследванията, животните и обществото.

Знанието не е неутрално.

- Кой решава въпросите?
- Чий глас не е представен?
- Кой има полза от това изследване?
- Кой е използван?

СТАРТОВ ПАКЕТ ЗА ЕТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

- **ПОЗИЦИОНАЛНОСТ И РЕФЛЕКСИВНОСТ:** Осъзнавате ли кой сте, вашата сила, привилегии и контекст?
- **ВРЪЗКИ И ДОВЕРИЕ:** Изграждайте взаимоотношения, не просто вземайте информация и изчезвайте. Свързвайте се, не извличайте.
- **ЕПИСТЕМИЧНА СПРАВЕДЛИВОСТ:** Всяко знание е важно и трябва да бъде ценено.
- **Съвместно създаване:** Включете хората в проектирането на изследването, разбирането на резултатите и споделянето на ползите.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ НА ЕТИКАТА В ИЗСЛЕДВАНИЯТА

- **Съгласие:** Свободно, Обратимо, Информирано, Ентусиазирано, Специфично (FRIES).
- **Не вреди:** Емоционална, социална, политическа вреда трябва да бъде предотвратена.
- **Справедливост:** Ползите трябва да се връщат на участниците. Без експлоатация.
- **Отговорност:** Прозрачност (източници, методи, резултати) и предразсъдъци.
- **Уважение:** Културите, идентичностите и преживяванията са важни.

Фаза 3. Методология Въртележка

ЕТИКА

ЕТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРАТА

Чиите знания използвам?
Кой липсва?

ПАРТИЦИПАТИВНО ИЗСЛЕДВАНЕ

Осъзнавам ли собствените си
лещи?
Какво е въздействието на моето
присъствие?

ИНТЕРВЮТА ГЛАСОВЕ

Знаят ли хората, че ще
използвам думите им?
Чувстват ли се хората в
безопасност да говорят?

КОЛИЧЕСТВЕНО ИЗСЛЕДВАНЕ

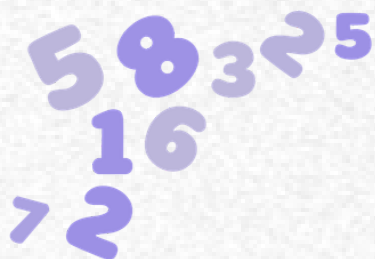
Какво крият тези числа?
Имат ли смисъл наложените
категории?

Знанието, на което сте изложени, има сила и източник. Винаги се уверявайте, че:

- **Проверка на фактите:** Тази информация реална и достоверна ли е? Има ли други гледни точки по историята?
 - Съгласие – информирайте участниците
 - Цитиране
 - ПОЛЗА > ВРЕДА, предпочитайте невредимо представяне
 - Потвърдете себе си и другите: Авторско право и цитиране, можете да използвате работата на други, просто се позовайте на нея.
- **Внимавайте за „балона“:** информацията, с която разполагате, може да е съобразена с това кой сте, какво харесвате, в какво вярвате. Тя подсилва това, което вече знаете. Търсете предизвикателства.

Фаза 3. Методология Въртележка

ПРОУЧВАНИЯ (числа)

Сканирайте QR кода за презентациите на тема „Проучвания и числа“

Изследвайте числата като изследователска методология

По същество,

1. Вие събирате данни в числова форма

- Проучване

Пример: колко пъти седмично използвате колата си, за да отидете на работа?

- Наблюдения

Пример: Брой дървета, засадени във вашия град тази година

- Вторични данни (съществуващ набор от данни)

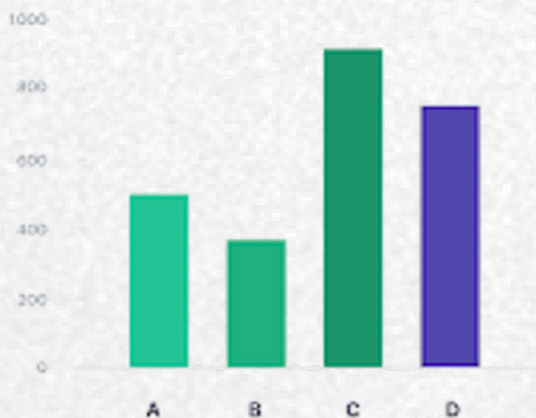
Пример: Средна температура през месец август през последните 20 години в Белгия ISTAT, Евростат

Фаза 3. Методология Въртележка**ПРОУЧВАНИЯ
(числа)**

2. Провеждате „математически“ анализ на събраните данни.

- Преброявате колко пъти се е случило нещо.
- Търсите модели и връзки между нещата, които забелязваме.
 - **Описателна цел** → метод, използван за описание на данни и техните характеристики
 - Процент
- Пример: Изчислете процента на енергията, идваща от възобновяеми източници във вашата страна – средна стойност, мода и медиана
Пример: Изчислете средната дневна консумация на месо на домакинство във вашия град.
 - Визуализация (таблицы, графики, диаграми)
- Пример: Стълбовидна диаграма, сравняваща емисиите на CO₂ на Италия с тези на Испания;
- Таблица, показваща температурите през август в Белгия
 - **Цел на извода** → модел, използван за правене на изводи (предсказания) за това, което не знаем
 - При дадено X каква е вероятността Y да се случи
 - Трудно!
 - SPSS, Python...
 - Пример: Въз основа на минали температури през август в Белгия, предскажете температурата на този август

Фаза 3. Методология Въртележка**ПРОУЧВАНИЯ
(числа)****Предимства на използването на числата като методология на изследването**

- Яснота за разбиране
- Опростяване на сравненията
- Правителствата и организациите са доста отзивчиви към числата
- Възпроизводимост
- Цел?

Недостатъци

- Числата могат да бъдат погрешно тълкувани, изопачавани или подбирани, за да служат на определени цели
- Преопростяване на реалността
- Причините и алтернативните обяснения често се пренебрегват
- За добри резултати е необходима голяма извадка

ЛИТЕРАТУРЕН ПРЕГЛЕД

Сканирайте QR кода за презентациите на Преглед на литературата

Как да разберем какво вече е известно? И как да не повтаряме едни и същи идеи?

Прегледът на литературата е процес на:

- Намиране на подходящи изследвания
- Избиране на това, което е важно
- Четене и анализ
- Свързване на идеи (синтезиране)

Това могат да бъдат статии, книги, доклади и (понякога) политически документи, медии и др.

Фаза 3. Методология Въртележка

Преглед на литературата

Използваме го, за да разберем дадена тема, да видим какво други вече са открили, да идентифицираме пропуски и да изградим свои собствени идеи.

Преглед на литературата може да бъде

- **Систематичен** (много строг), стъпка по стъпка процес, който използва строги правила за намиране, оценка и синтезиране на всички релевантни данни, за да се отговори на конкретен въпрос безпристрастно.
- **Полусистематичен** (гъвкав) подход, който очертава широка тема в различни области, за да проследи темите, да види как са се развили идеите и да идентифицира пропуски в изследванията.
- **Интегративен** (комбинира идеи) – творчески синтез, който комбинира напълно различни видове информация (като данни, теории и казуси), за да изгради изцяло нова рамка или перспектива.

Можете да намерите източници в

- Google Scholar
- Академични бази данни
- Препратки от други хартии

Тук **КЛЮЧОВИТЕ ДУМИ** са **КЛЮЧОВИ**. Няма нужда да четете всичко, първо можете да се съсредоточите върху:

- Резюме
- Ключови аргументи
- Заключение

Уверете се, че не просто роботизирано докладвате какво казва всеки автор/статия, а че синтезирате и събирате идеи!

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ ДА ЦИТИРАТЕ!

Не забравяйте винаги да посочвате авторите. Има различни видове цитати:

- APA
- Чикаго
- MLA

Фаза 3. Методология Въртележка**ГЛАСОВЕ (ФОКУС ГРУПИ/ИНТЕРВЮТА)**

Сканирайте QR кода за презентациите за интервюта и фокус групи

Малко упражнение: Класирайте тези стъпки въз основа на това колко важни според вас са:

1. Дефинирайте изследователския въпрос
2. Получете информирано съгласие
3. Изградете разбиране с интервюирания
4. Изследователският въпрос може да се промени
5. Хипотези възникват по време на изследователския процес
6. Теоретичното формиране на извадки се развива по време на изследователския процес
7. Изследователят трябва да се потопи в изследването
8. Да се откаже от предварителните знания
9. Да толерира несигурността
10. Да изясни целта на вашето изследване!
11. Планирайте достатъчно време!

Интервюирането не е толкова просто, колкото звучи, но не е и трудно, ако приложите подход на активно слушане. Като цяло, не става въпрос само за задаване на въпроси.

Фаза 3. Методология Въртележка

ГЛАСОВЕ (ФОКУС ГРУПИ/ИНТЕРВЮТА)

Общи съвети

- Проучете интервюирания и темата: предвидете възможните отговори. Активно слушане: обърнете внимание на интервюирания.
- Интервюирането не е диалог.
- Не се опитвайте да преписвате в реално време и не се вманиачавайте да си водите бележки, особено ако записвате. Важно: попитайте интервюираните дали нямат нищо против записването.
- Защо тогава трябва да си водите бележки?
 - да запомните ключови идеи
 - да преформулирате въпросите

Видове интервюта

Докато разработвате въпросника си, трябва да вземете някои предварителни решения. В зависимост от темата и начина, по който искате да я разгледате, можете да изберете различни подходи:

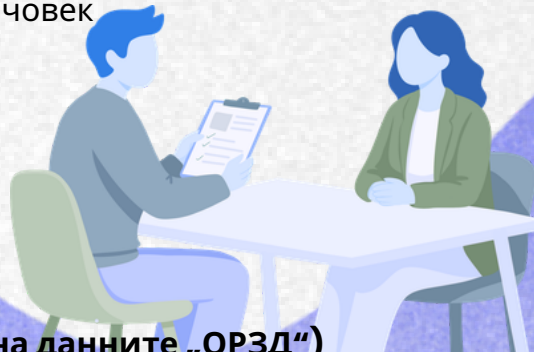
Interview type	What?	What for?	Why?
STRUCTURED	One same questionnaire with standardized questions for all your interviewees.	To collect descriptive and perfectly comparable data, mostly quantifiable.	You want to measure the same dimensions across your interviewees.
SEMI-STRUCTURED	Questionnaires are similarly designed, but adapted to each respondent in order to get more new insights.	To collect descriptive and comparable data, but also personal anecdotes.	You need to measure your dimensions, but also unexpected themes that may enrich your research will arise.
NARRATIVE	More open questions to obtain personal experiences and identities.	The interviewees open up and take the lead of their own story.	You need to collect meaningful and personal stories for your research.
FOCUS GROUPS	A questionnaire meant to interview an entire group at the same time.	To understand group dynamic, shared norms or collective views on your topic.	You want to see how opinions form, shift and interact in a conversation, not just individuals' private opinions.

Фаза 3. Методология Въртележка**ГЛАСОВЕ (ФОКУС ГРУПИ/
ИНТЕРВЮТА)****Как да проведем интервюто**

Интервюиращият е длъжен да направи въведението, като си спомни темата на изследването и важността на събирането на отговорите на интервюираните и като поиска разрешението им за запис. Можете също така да ги помолите да подпишат формуляр за съгласие.

Интервюиращият редува ролите си на:

- Заинтересован, но сравнително мълчалив слушател
- Въвлечен и ангажиран партньор в разговора
- Досаден последващ и отговорен човек

Definition Personal Data**(Общ регламент относно защитата на данните „ОРЗД“)**

Чл. 4.1 „лични данни“ означава всяка информация, свързана с идентифицирано или идентифицируемо физическо лице („субект на данни“); идентифицируемо физическо лице е лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или косвено, по-специално чрез позоваване на идентификатор като име, идентификационен номер, данни за местоположение, онлайн идентификатор или на един или повече фактори, специфични за физическата, физиологичната, генетичната, психическата, икономическата, културната или социалната идентичност на това физическо лице.“

- В допълнение към общите лични данни, специалните категории лични данни са особено важни, тъй като се ползват с по-високо ниво на защита. Те включват генетични, биометрични и здравни данни, както и лични данни, разкриващи расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения или членство в синдикални организации на субекта на данните.

Фаза 3. Методология Въртележка**ГЛАСОВЕ (ФОКУС ГРУПИ/
ИНТЕРВЮТА)**

- Обхват на GDPR:
 - GDPR се прилага за всички граждани на ЕС (дори извън ЕС) и за обработката на данни на граждани извън ЕС в рамките на ЕС. Ключови термини:
 - Специални категории лични данни: Чувствителни данни, изискващи по-строги гаранции (член 9 от GDPR).
 - Обработка: Включва събиране, съхранение, анализ или споделяне на данни.
- Правни мерки на GDPR
 - Информирано съгласие (Член 4 от GDPR)
 - Минимизация на данни (Член 5) (събират се само строго необходими данни); Споменаване на трети страни)
 - Ограничаване на данните по цели (напр. дипломна работа, семинарен проект, преподаване и др.; трябва да се посочи времева рамка)
 - 4. Криптиране на лични данни (ограничаване на достъпа до данни)
 - Документиране на отчетността (Член 30 от GDPR)
 - Списък с отговорности
 - Псевдонимизация/анонимизация на лични данни (Раздел 27 от BDSG, Член 89 от GDPR)

Активно слушане

Това е способността да оставите собствената си гледна точка и да се концентрирате върху това, което интервюираният иска да каже.

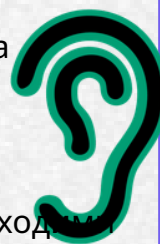
Бъдете готови да промените въпросника си, ако е необходимо, за да го адаптирате по време на разказа.

Не се колебайте да преформулирате въпросите си или да поискате разяснения.

НО: ако респондентите мълчат, дайте им време да помислят преди отговора, вместо веднага да преформулирате въпроса. Понякога мълчанието е само по себе си отговор.

ВНИМАНИЕ С ВОДЕЩИ ВЪПРОСИ

Обратно канализиране и сондиране (въпроси) – БЪДЕТЕ ОСЪЗНАТИ С ДИНАМИКАТА НА СИЛАТА!

Фаза 3. Методология Въртележка**ИЗОБРАЖЕНИЯ И НАБЛЮДЕНИЯ**

Сканирайте QR кода за презентациите върху наблюденията

Наблюдението е метод за събиране на данни, използван за разбиране и интерпретиране на човешкото поведение и взаимодействия с другите и с околната среда.

- **Наблюдение с участието на участниците** → изследваният се присъединява към групата
- **Наблюдение без участието на участниците** → изследваният остава отделен

Как използваме наблюдения?

- Важно е да зададете изследователския си въпрос и да дефинирате какво наблюдавате.
- Изберете вида наблюдение, което служи на целта на вашето изследване.
- Решете как ще записвате данните си (например бележки, видеозапис, контролен списък).
- Задайте реалистичен срок.
- Анализирайте само данни, свързани с вашия въпрос.

Фаза 3. Методология Въртележка

ИЗОБРАЖЕНИЯ И НАБЛЮДЕНИЯ

Предимства

- Богати и подробни данни
- Наблюдаваме реално поведение → Можем да ги сверим с интервюта
- Полезно в социално-екологични изследвания, тъй като помага да се анализира как хората взаимодействат с околната среда и как я въздействат

Недостатъци

- Отнема време
- Големите количества данни затрудняват фокусирането върху изследването
- Получаването на информирано съгласие понякога може да бъде предизвикателство

Фаза 4. Обсъждане

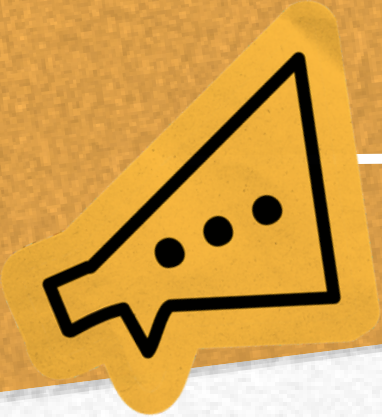
10 мин.

Споделяне и дискусия

Водещият може да използва следните теми:

- Какво научихте?
- Какво ви е останало в съзнанието?
- Имаше ли нещо, което ви изненада?

Застъпничество

Как мога да се застъпя за себе си?

Структура на сесията

Въведение в застъпничеството действия е фундаментално за процеса на YPAR, тъй като Методологията се стреми да създаде осезаема промяна с резултатите от проведеното изследване. Проектът YPARC предвижда отделно обучение за Застъпничество след извършване на изследване от участващите младежи. Въведение в застъпничеството обаче задава тона на стъпките, предприети след изследването, като измества разговора от непосредствените следващи стъпки и ги поставя в по-голям контекст.

Тази сесия е разделена на две части:

- на Въведение в застъпничеството действия,
- и контекстуализиране на ежедневните действия на участниците.

Основната цел на тази сесия е да покаже, че застъпничеството за себе си и за другите може да бъде достъпно за всеки.

Втората част на сесията включва физическо движение. Участниците ще чуят Примери за ежедневни действия и ще се позиционират съответно на въпроса, повдигнат от фасилитатора. Тази дейност има за цел да контекстуализира ежедневните действия, които могат да се считат за действия, и да потърси разбиране от участниците за тях.

Първата част има за цел да запознае участниците с различни форми на Застъпничество чрез игра на отгатване. Следващата презентация показва предмети от ежедневието и ги свързва с действия, случвали се в миналото.

Как мога да се
застъпя за себе си?

1 час

Сканирайте QR
кода за
слайдшоуто

Цел

- Дефинирайте младежкото застъпничество в многобройните му форми
- Идентифициране на поне 5 различни метода за младежко застъпничество, използвани от младите хора по социално-екологични въпроси
- Разбиране на политическия цикъл на ЕС и определяне на поне 3 входни точки за младежко влияние
- Свързване на собствените им изследвания с възможни действия и цели на младежкото застъпничество

Фаза 1.

25 мин.

Започнете с подготовката на слайдшоу/видео с въздействащи изображения и ключови моменти от историята и ги разкажете.

Попитайте участниците какво им е останало в съзнанието, дали искат да коментират нещо, което са видели.

“Застъпничеството не е едно нещо, то е много неща!”

Да разопаковаме какво е Застъпничество.

- **ДЕЙНОСТ НАВЪН С ВЪЖЕ**
- направи линия
- От единия край: „Тихо, зад кулисите“, а от другия: „Шумно, публично, разрушително“.

Фаза 1.

Прочетете някои действия. Участниците ще застанат там, където смятат, че принадлежат в спектъра. Няма правилен отговор, става въпрос за това, което чувстват.

- Написване на писмо до кмета.
- Организиране на училищно събрание за нещо, което не ви е било приятно.
- Връзване за дърво, за да спрете обезлесяването.
- Създаване на инфографика в Instagram за едно от нарушенията на правата на младежите, които обсъдихме.
- Среща с представител на ЕС за представяне на изследване.
- Присъединяване към стачка с 10 000 души.
- Създаване на произведение на изкуството с политическо послание.

След това попитайте участниците защо са застанали там, където са застанали (максимум 2-3 отговора).

Застъпничеството не е едно нещо. Това е цяла екосистема от действия. Някои са силни, други са тихи. Някои са насочени към индивиди, други към системи. Всички са валидни, стига стратегически да ви насочат към посока, към положителна промяна, която искате да видите в света. Днес ще ви дадем няколко идеи за създаване на ваша въз основа на проучването, което сте направили.

Фаза 2.

25 мин.

Създайте 6 групи, за да обсъдите следните действия и да обсъдите какво прави този метод силен и какви са неговите предизвикателства и положителни страни (затова създаваме 6 станции с карта, описваща действието, и описание зад него).

Фаза 2.

ПЕТИЦИЯ И МОБИЛИЗАЦИЯ

17-годишната Таби от остров Юра (население 200 души) започна петиция, призоваваща шотландското правителство да забрани всички пластмасови изделия за еднократна употреба, след като видя мъртви птици, заплетени в пластмаса, и коза с глава, забита в рибарска мрежа на местния плаж. Петицията ѝ събра над 26 000 подписа и получи подкрепа от представители на общинските власти в Хайлендс и островите.

Млади климатични активисти се измъкнаха по улиците на Германия, блокирайки движението, за да поискат правителствени действия по отношение на климата. 19-годишната Хана Волф се измъкна с ръка на кръстовище в Дрезден – полицията използва зехтин, за да я освободи. Групата се позовава на член 20а от германската конституция (гарантиращ опазване на околната среда за бъдещите поколения).

ПРЯКИ ДЕЙСТВИЯ И ПРОТЕСТ

Основано от двама ученици от гимназията в Антверпен, това движение нарасна от 3000 на 35 000 участници в шествията само за три седмици. Учениците маршируваха от Централната гара до квартала на ЕС, пропускайки училище всеки четвъртък. Грета Тунберг ги нарече „Герои!“.

Фаза 2.

ТВОРЧЕСКО И АРТИСТИЧНО ЗАСТЪПНИЧЕСТВО

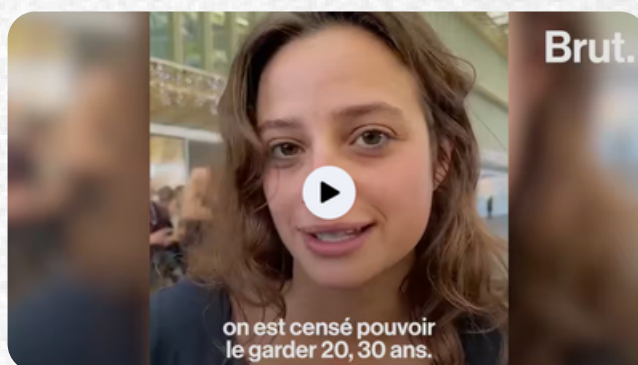

Planète BoumBoum:

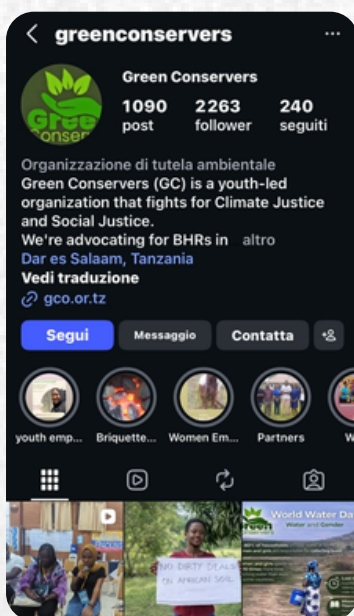
Създадоха вирусна пародия на песента на Бритни Спийърс „Toxic“, за да лобират срещу френски закон за PFAS (токсични „вечни химикали“). Видеото е гледано над милион пъти и е широко признато за това, че е помогнало за приемането на забраната. Вижте историята тук.

Le Bruit qui Court:

Проведе представление пред голям парижки търговски център, където активисти танцуваха и яростно хвърляха около 1000 кг дрехи, за да разкрият разточителството на бързата мода и разпродажбите „Черен петък“.

ДИГИТАЛНИ И СОЦИАЛНИ МЕДИИ

Младежка кампания, която използва дигитално Застъпничество, социални медии и протести, за да изгради съпротивително движение, по-специално срещу EACOP

Фаза 2.

ДЕЙСТВИЯ, БАЗИРАНИ В ОБЩНОСТТА

Млади „младежки илюстратори“ създават радиопрограми и образователна настолна игра, както и стенописи за опазване на ключова влажна зона.

Студентски кафенета за ремонт!

ПОЛИТИКА И ИНСТИТУЦИОНАЛНО ЗАСТЪПНИЧЕСТВО

100 млади хора на възраст между 18 и 29 години от цяла Европа бяха избрани на случаен принцип (въз основа на пощенски код, за да се гарантира разнообразие), за да се срещнат в продължение на три уикенда в Брюксел. Те разработиха 34 предложения за политика за обръщане на намаляването на опрашителите – 32 бяха приети. Те представиха окончателното си становище на Европейската комисия. Предложенията им включваха постепенно премахване на пестицидите.

с 50% до 2030 г., пренасочване на субсидиите по ОСП и създаване на постоянен фонд, финансиран от данък върху производителите на пестициди.

Седем студенти в общезитие измислиха Европейска гражданска инициатива за прекратяване на данъчното облекчение за авиационното гориво (керосин). Те събраха само 75 000 подписа (далеч под необходимия 1 милион), но лобистката им кампания беше толкова ефективна, че Европейската комисия включи предложението им в законодателния пакет „Готови за 55-годишни“ –

основен стълб на Европейския зелен пакт. Те се срещнаха с председателя на Комисията Урсула фон дер Лайен и го представиха пред Европейския парламент.

Фаза 3. Разбор

10 мин.

Утре ще изградите своя действителен план за действие и ще изберете:

- Каква е вашата цел? (Каква промяна искате?)
- Кой е вашата целева група? (Кой има силата да ви даде тази промяна?)
- Каква би могла да бъде вашата тактика? (Петиция? Видео? Среща? Кампания?)
- Какъв е вашият график? (Какво се случва след този обмен?)

Ще представите плана си на цялата група. Ще получите обратна връзка. И ще си тръгнете с портфолио от реални, готови за изпълнение проекти.

КОИ СА МОИТЕ СЪЮЗНИЦИ?

2 часа

Цел

- Определяне на това какво е съюзник и как да бъдеш такъв
- Начертайте карта на съюзите около вас и вашата общност

Материали

- хартия
- моливи
- лепенки
- ножици
- лепило
- тиксо

Фаза 1. ИГРА - Какво е съюзник?

30 мин.

Обяснете съюзите чрез история и въже.

- Поставете участниците в кръг, след което им разпределете ролите в историята (избройте ролите).
- Започнете да четете историята и когато тези роли се появят, им подайте въжето.
- След като ролите бъдат извикани в историята, участниците ще подават на следващия парче въже, създавайки преплетена мрежа в средата на кръга (за да им покаже подкрепата за създаването на съюзи).
- Продължете историята, като разкъсвате мрежата от съюзи, която току-що е създадена (бавно някои от ролите ще бъдат извикани и ще трябва да оставят парчето си въже, което ще доведе до падане на мрежата).

Фаза 2. КАРТАТА НА СЪЮЗА

1 hour

Групирайте участниците по предизвикателство и започнете груповата работа, за да създадете физическа карта на съюзите, използвайки материали като канап, хартия и ножици, за да представите визуално реалистични съюзи, които биха могли да подкрепят техните действия.

За да помогнат за създаването на картата си, участниците първо ще напишат списък въз основа на предоставените рефлексивни теми, както и ще отбележат следното:

- Какво биха могли да предложат различните участници по отношение на вашето предизвикателство? (за училища, околните служители, неправителствени организации, общността и др.)
- Има ли вече съществуващи връзки във вашите общности, от които бихте могли да се възползвате или да ги засилите?
- Как могат да свържат многото различни точки, за да формират съюзи, които могат да им помогнат да се справят с вашето предизвикателство?
- Какви стратегии могат да използват, за да установят връзки с всеки участник?

Продукт: Креативна, визуална карта на възможните съюзи в реалния училищен контекст, показваща кой се свързва с кого, как и защо, основана както на личен опит, така и на институционална реалност.

Фаза 3. Груповая реституция

30 мин.

Мини-презентации: всяка група прави 5-минутна презентация на своята карта на съюзите, обяснявайки намерението и дизайна си и отговаряйки на потенциални въпроси.

- Какви са следните стъпки, които ще предприемете, за да сформирате тези съюзи?
- С кого ще започнете да се свързвате, за да сформирате тези съюзи?

Оценка и следващи СТЪПКИ

Групова работа: Теория на промяната

Структура на сесията

Тази сесия отделя време на групата(ите), за да планират етапите на своето изследване и да ги поставят в график. Целта на сесията е да развият умения за планиране и управление на проекти у участниците.

За да проектират своето изследване, участниците се запознават с Теорията на промяната, която им помага да определят визия за своя YPAR. Тази визия се превръща в крайна цел, която движи следващите стъпки на изследването. Можете да намерите обяснение и стъпки на Теорията на промяната в приложените слайдове. Графикът, използван в тази сесия, следваше напредъка на проекта YPARC – моля, адаптирайте го към вашия контекст!

Групова работа:
Проектиране и изследване
с помощта на теорията на
промяната

1 час 15 мин.

Цел

Разбиране на теорията на промяната и как да се идентифицират целите с обща картина;
проектиране на стъпки за изследване.

Материали

Раздаденият материал на YPAR Фаза (може да се избегне и като се покаже този, който направихме от първия ден).

Фаза 1.

15 мин.

Кратка презентация за теорията на промяната с Примери

Фаза 1.

Теорията за промяната е по същество карта, която свързва мястото, където се намирате сега, с мястото, където искате да бъдете, и как ще стигнете до там.

- Това е проблемът, който виждаме в нашата общност.
- Това са коренните причини за него.
- Това са действията, които вярваме, че ще се справят с тези причини.
- Това е промяната, която очакваме да видим, и защо*

Частта „защо“ е това, което я прави теория и помага да се изберат най-смислените действия.

Логиката протича така:

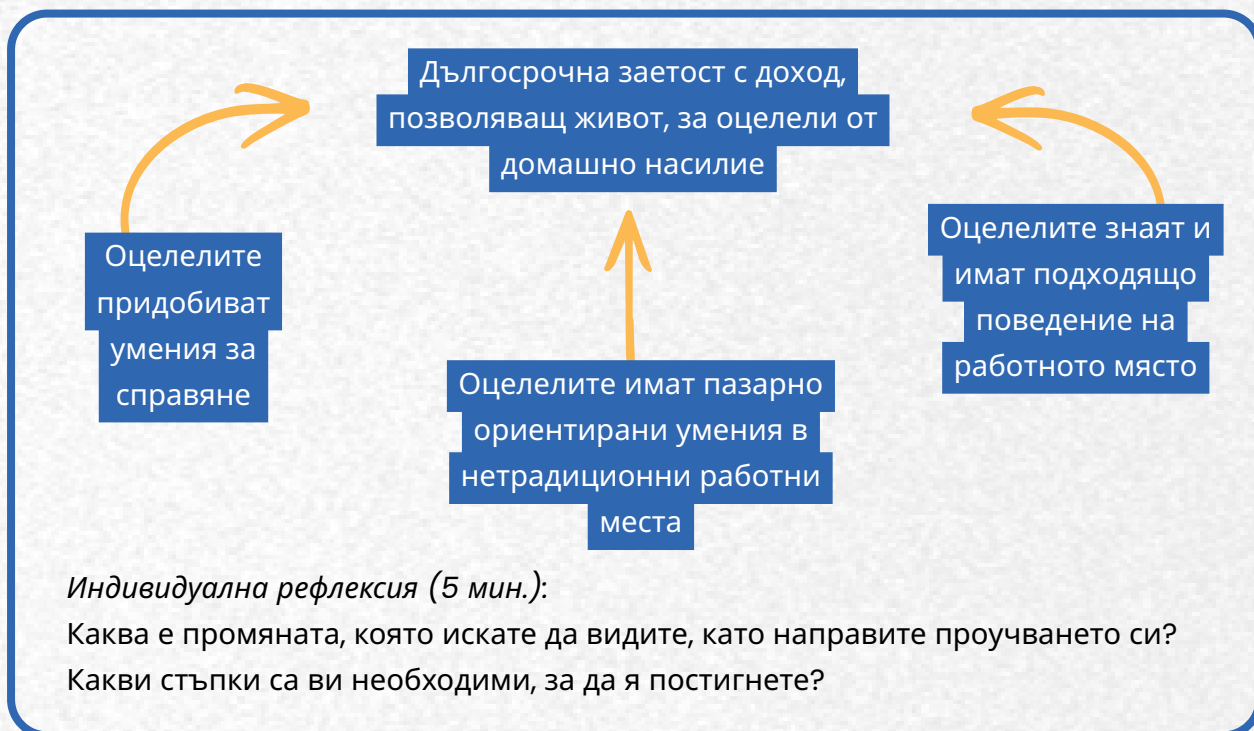
В YPAR често е по-полезно да се работи назад, започвайки от промяната, която искате да видите:

- Каква промяна в крайна сметка искаме? (визията/въздействието)
- Какво ни е необходимо, за да се случи това? (резултати)
- Какво трябва да направим, за да постигнем тези резултати? (действия)
- Какво трябва да разберем първо? (оттук идват вашите изследователски въпроси)

Оценка и следващи стъпки

Фаза 1.

Фаза 2.

30 МИН.

В националните групи участниците определят крайната промяна, която искат да постигнат с проучването си. Те работят в обратна посока, за да разберат от какво се нуждаят, за да постигнат тази промяна, докато стигнат до първите стъпки, които могат да предприемат, както е посочено в Пример от Фаза 1.

Фаза 3.

30 МИН.

Фасилитаторите носят шаблон на YPAR фази на всяка група. Участниците ще свържат своите изследователски стъпки с фазите на YPAR.

Оценка и следващи СТЪПКИ

ВАЖНИ СЪБИТИЯ

Структура на сесията

ВАЖНИ СЪБИТИЯ

20 МИН.

Цел

- да се приложат изследователският план в реалност
- да се развият умения за управление на проекти

Материали

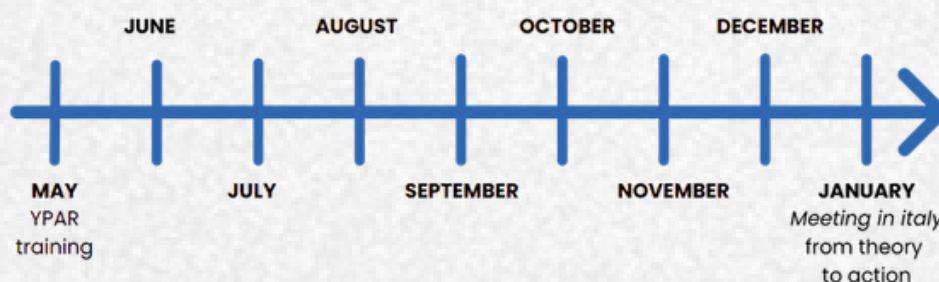
Хронология на изследването Фаза на YPARC

Фаза 1.

20 МИН.

Всяка национална група получава времева линия на изследването по Фаза на YPARC (от сега до януари 2027 г. – това е специално в случая с този проект, но можете да го адаптирате към вашия конкретен график). Тяхната задача е да поставят своите изследователски планове в графика, като определят конкретни етапи и се споразумеят как ще оценяват непрекъснато (може да е среща на всеки етап, може да е писмена информация, може да се актуализират взаимно чрез чат и т.н.).

Оценка и следващи СТЪПКИ

Как да оценя успеха на моето изследване?

Структура на сесията

След като участниците придобият знания как да формулират проучване на дизайна, да събират и анализират данни, те се запознават с процеса на оценка на YPAR. Оценката в YPAR традиционно не е фокусирана върху резултата от изследването, а по-скоро върху процеса.

Оценката се извършва през 3 леци:

- Леца 1: Процес („Направихме ли това, което планирахме, и беше ли честно и безопасно?“)
- Леца 2: Учене („Израснахме ли като изследователи и като хора?“)
- Леца 3: Въздействие („Промени ли се нещо за нашата общност?“)

Как да оценя успеха на моето изследване?

1 час

Цел

- Разбират ЗАЩО оценката е важна в изследователски проект на YPAR — за самите тях, за тяхната група и за тяхната общност.
- Правят разлика между оценяване на процеса, наученото и въздействието на изследването.
- Започват да мислят как би могъл да изглежда успехът на собствения им изследователски път.

Материали

- хартия
- стикери за писане
- маркери и химикалки
- 3 изображения за началната дейност, които да бъдат отпечатани или представени

Оценка и следващи СТЪПКИ

Фаза 1.

10 мин.

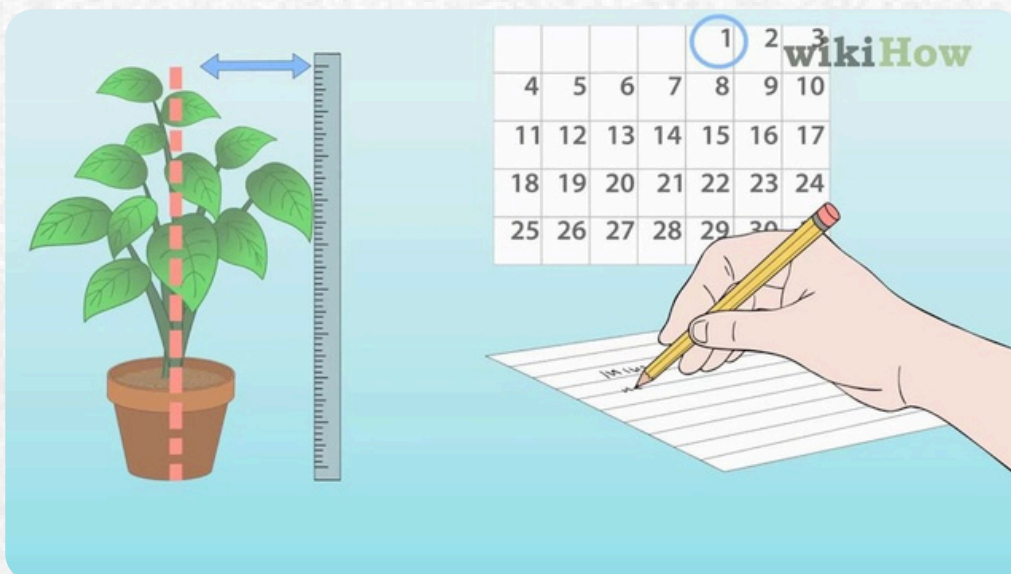

Фасилитаторът показва 3 изображения на екрана (или разпечатани):

Училищен бележник

Учен измерва растежа на растение

Оценка и следващи СТЪПКИ

Фаза 1.

Група приятели си говорят след събитие

Попитайте групата: „Кое от тези е оценка?“

Направете бързи гласове, след което посочете: и трите са! Използвайте това, за да разкриете какво всъщност означава оценка.

- Представете им определение: „Оценката означава честно да се запитате какво се е случило? Какво е проработило? Какво е означавало? За да можете да разберете собствената си работа и да я споделите с другите.“
- Въпрос към цялата група: „Оценявали ли сте някога нещо в реалния живот, без да го наричате така? Планирано пътуване, парти, училищен проект?“
Поканете 2–3 участници. Накарайте ги да се запознаят с концепцията.

Оценка и следващи СТЪПКИ

Фаза 2. Защо оценката е важна в YPAR?

15 МИН.

Фасилитаторът представя „3-те лещи на YPAR оценката“

- **Леща 1: Процес** („Направихме ли това, което планирахме, и беше ли честно и безопасно?“),
- **Леща 2: Учене** („Израснахме ли като изследователи и като хора?“),
- **Леща 3: Въздействие** („Промени ли се нещо за нашата общност?“).

МНОГО ВАЖНО: Повечето традиционни изследвания оценяват резултатите само от типа „работи ли?“, но YPAR също така пита: „добър ли беше процесът? Променихме ли се НИЕ?“

Това го прави ориентиран към участие и действие.

Разделете ги на национални групи, дайте им големите стикери и започнете дискусия (5/8 мин.):

- „За всяка леща помислете за **ЕДИН** въпрос, на който бихте искали да можете да отговорите в края на проучването си. Напишете го или го нарисувайте на листчето си.“

След като приключат, отделете малко време, за да споделят въпросите си. Водещият събира листчетата и ги поставя на стена, групирани по лещи.

Фаза 3. Как би изглеждал успехът?

20 МИН.

Раздайте работен лист (всеки работен лист има 3 колони, по една за всяка леща).

Разделете ги на национални групи и им дайте 10 минути, за да работят заедно, за да отговорят на следните въпроси (като дадат едно кратко описание за всяка леща):

- Представете си, че вашето проучване е завършено. **Как ще разберете, че е било успешно?**
- **С какво бихте се гордеели?**

(дайте някои предложения за отговори, като например: успяхме да интервюираме поне 10 души от моята общност, сега се чувстваме по-уверени да говорим, чувствахме се чути, чувствахме се в безопасност, местният ни съвет чу нашите открития...)

Оценка и следващи СТЪПКИ

Фаза 3.

Дайте им малко време да помислят. След като приключат, отделете време, за да споделите един от своите показатели. Подчертайте как те могат да се различават в зависимост от контекста и изследването и как именно контекстът е определил успеха на вашето изследване в YPAR.

Фаза 4. Обсъждане

15 мин.

Съберете ги отново и обобщете трите точки.

Оценката не е момент в края, а по-скоро навик за честно размишление през цялото време.

От сега до септември ще задавате тези въпроси, докато работите →
Свържете се с времевата линия на изследването.

Завършете с индивидуално размишление:

- всеки участник допълва ЕДНО изречение на листче (водещият чете и трите варианта на глас, участниците избират):
- „Оценката е важна за моето изследване, защото...”
- Един въпрос, на който искам моето изследване да може да отговори, е...
- Нещо, което сега разбирам за оценяването, което не разбирах преди, е...

Листчетата се залепват на стената или се четат на глас.

Оценка и следващи стъпки

Идентифициране на компетенциите на изследовател в YPAR

Структура на сесията

Компетенциите, придобити в проекта YPARC, ще бъдат формализирани със сертификат **Youthpass**. Тази сесия има за цел да разбере основните стълбове на изграждането на компетентност и да определи уменията, знанията и отношението, необходими за това да бъдеш компетентен изследовател в YPAR.

Какво е компетентност?

Компетентността е способността да се прилагат знания, умения и поведение в различни ситуации или контексти.

Компетентността се състои от три основни стълба: знания (това, което знаем), умения (способността да правим нещо) и отношение/поведение (как го прилагаме и въплъщаваме).

По-долу е резултатът от брейнсторминг сесията на участниците относно елементите на компетентността на изследовател в YPAR.

